

ارائه مدل روابط سرمایه روانشناختی بر خستگی تحصیلی با واسطه گری کوشش و هویت تحصیلی

امیری سعیده، طالبی سعید

^۱، نویسنده ی مسئول، دانشجوی برنامه ریزی درسی دانشگاه پیام نور خرامه

^۱، دانشیار گروه علوم تربیتی دانشگاه پیام نور شیراز

چکیده

هدف پژوهش ارائه مدل روابط سرمایه روانشناختی بر خستگی تحصیلی با واسطه گری کوشش و هویت تحصیلی است. جامعه آماری دانش آموزان مدارس متوسطه اول شهرستان بختگان بودند که به سوالات پرسشنامه های استاندارد پاسخ دادند. نتایج نشان داد که اثر مستقیم سرمایه روانشناختی بر کوشش (۰/۲۰) و خستگی تحصیلی (۰/۲۷-) معنی دار است. همچنین اثر مستقیم کوشش بر هویت تحصیلی (۰/۱۹) و خستگی تحصیلی (۰/۱۷-) معنی دار می باشد در نهایت اثر مستقیم هویت تحصیلی بر خستگی تحصیلی (۰/۲۶-) معنی دار گزارش شد.

واژگان کلیدی: سرمایه روانشناختی، خستگی تحصیلی، کوشش، هویت تحصیلی

مقدمه

دانش آموزان اصلی ترین عنصر نظام تعلیم و تربیت هر کشوری به شمار می روند، لذا توجه به موفقیت تحصیلی دانش آموزان امری ضروری برای توسعه ی آموزش و پرورش هر کشوری محسوب می شود. درون دادهای آموزشگاه نظیر ترم های تحصیلی و الزامات آن ها و همچنین بازده های متنوع آموزشی مانند پیشرفت تحصیلی منجر به فشار روانی فراوان به دانش آموزان می شود، که به دلیل تقاضاهای زیاد تحصیلی و عدم توجه به عوامل روان شناختی که سلامت روانی فراگیران را تحت تاثیر قرار می دهد، به تدریج منجر به خستگی در دانش آموزان می گردد (نیومن، ۱۹۹۰). فرسودگی تحصیلی به معنی ایجاد احساس خستگی نسبت به انجام تکالیف درسی و مطالعه، داشتن نگرش بدبینانه نسبت به تحصیل و مطالب درسی و احساس بی کفایتی تحصیلی است (داوید، ۲۰۱۰). بنابراین یافتن راه های پیشگیری از خستگی تحصیلی یک ضرورت است. یکی از عوامل مهم و اثرگذار در بهبود عملکرد روانی و افزایش عملکرد تحصیلی دانش آموزان، سرمایه روان شناختی است. سرمایه روانشناختی یکی از شاخصهای روانشناسی مثبت گرایی می باشد که با ویژگیهایی از قبیل باور فرد به تواناییهایش برای دستیابی به موفقیت، داشتن پشتکار در دنبال کردن اهداف، ایجاد اسنادهای مثبت درباره خود و تحمل کردن مشکلات تعریف می شود (لوتانز و لوتانز، ۲۰۰۴) یکی از مفاهیم مرتبط با سرمایه شناختی، خودکارآمدی است. بندورا برای اولین بار مفهوم خودکارآمدی را مطرح ساخت (به نقل از عیسی زادگان، میکائیلی و مروئی، ۱۳۹۳). خودکارآمدی یکی از مهمترین مؤلفه های کسب موفقیت و سازش یافتگی و همکاری با دیگران است و در حیطه روانشناسی مثبت جای می گیرد (اشنایدر و لویز، ۲۰۰۲). علاوه بر متغیرهای مذکور هویت تحصیلی نیز از متغیرهای اثرگذار بر خستگی تحصیلی می باشد هویت تحصیلی، بازتابی از انواع شایستگی ها، خودمختاری، هدفمندی، باورهای کارآمدی و تجربه ی هیجان های رایجی است که نوجوانان و جوانان در کلاس های درس با همسالان و معلمان خود دارند و مشخصه آن چگونه عمل کردن در عرصه های تحصیلی است (روزر و لا، ۲۰۰۲). در ارتباط با رابطه متغیرهای پژوهش می توان به پژوهش های انجام شده زیر اشاره کرد:

صدوقی (۱۳۹۸) در پژوهشی با عنوان رابطه سرمایه روانشناختی با فرسودگی تحصیلی دانشجویان علوم پزشکی: نقش واسطه ای اشتیاق تحصیلی نشان دادند که سرمایه روانشناختی می تواند به طور معکوس و معناداری فرسودگی تحصیلی دانشجویان را پیش بینی کند و اشتیاق تحصیلی دارای نقش میانجی گر در رابطه سرمایه روانشناختی با فرسودگی تحصیلی است. شاخصهای الگوسازی نشان داد که